

înlănțuite convențional, dar procentul de originalitate a fost aproape nul. În ciuda titlului incitant, *The Big Bang and Creation of the Univers*, muzica mi s-a părut naivă, banală, uneori plăcută dar fără pregnanțe, prea lungă pentru materialul și ideile sale (un discurs muzical care curge și nu lasă nici o urmă în mintea ascultătorului). În schimb, cea mai originală lucrare din concert mi s-a părut a fi lucrarea polonezului **Zygmunt Krauze** (născut în 1938), *Concertul pentru pian și orchestră nr 1*, scris acum peste 40 de ani (!), în 1976. Zygmunt Krauze este unul dintre cei mai importanți compozitori contemporani. Fiind pianist, a acordat pianului un loc cu totul special în creația sa. Deși are rădăcini în muzica lui Chopin și Debussy, primul său concert pentru pian este o lucrare atipică în primul rând prin abordarea pianistică foarte personală. Fără game, arpegii sau clișee de virtuozi, pianul lui Krauze m-a cucerit cu sunetele "care mângâie", *cluster*-ele moi și blânde, cu ornamentația foarte bogată, cu sensibilitatea și delicatețea tratării instrumentale. Desigur că un rol uriaș a avut și interpretarea desăvârșită a compozitorului ca solist al propriului său concert. Am perceput întreaga lucrare ca pe o *spirală* cu un proces variațional continuu; fiecare nouă *volută* este deschisă de pian, iar inflorescențele sale melismatice sunt mereu altfel îmbrăcate și multiplicat eterofonic de orchestră. Orchestrația inedită aduce permanent culori proaspete, culminând cu intervenția celor 2 sintetizatoare, 3 saxofoane și 2 chitare electrice. Încărcătura emoțională puternică, lumina, duioșia, tandrețea, culorile timbrale și armonice, densitățile mereu variabile, "topirea vrăjită" a pianului în orchestră - reprezintă câteva din argumentele pentru care această lucrare este și foarte îndrăgită de public, o demonstrație că originalitatea și accesibilitatea nu se exclud reciproc atunci când e vorba de talent și măiestrie.

Triptic-ul lui **Adrian Pop** (născut în 1951) aduce ipostaze diferite ale inserției folclorului românesc într-o lucrare deopotrivă interesantă, proaspătă și accesibilă.

luminozitate cu cele de încrâncenare sau de bocet. Ultima lucrare din concert a fost *Era* (2012) de **Magnus Lindberg**. Compozitor prolific, prezent cu lucrările sale pe cele mai importante scene de concert ale lumii, finlandezul Lindberg (născut în 1958) include din ce în ce mai mult în muzica sa influențe romantice, impresioniste sau folclorice și utilizează limbaje sonore diferite (tonale, atonale sau modale) într-o continuă pendulare între consonanță și disonanță. Elementul dominant al muzicii sale este *expresivitatea*, în slujba căreia alege arsenalul de tehnici și limbaje de care are nevoie pentru fiecare muzică în parte. *Era* este o lucrare de suflu larg, cu alternanțe de dramatic și lumină, de corale și semnale, de acumulări și rarefierii, cu neliniști și patos romantic, cu aluzii (armonice, melodice și orchestrale) la Wagner și Richard Strauss. După începutul misterios și grav, fluxul sonor se transformă treptat într-o "lavă fierbinte" care urcă și coboară continuu, încărcată permanent de tensiune. Unitatea organică a lucrării este realizată și prin revenirea obsesivă a unui motiv melodic ce ne trimite cu gândul la *Till*-ul lui R. Strauss. În acest caz, sinceritatea emoției, energia degajată și meșteșugul conducerii discursului sonor conferă acestei muzici atât originalitate, cât și accesibilitate.

Doina ROTARU

Concertul Ansamblului Internațional HYPERION

În cadrul secțiunii dedicate muzicii secolului XXI, în 14 septembrie 2017, ansamblul *Hyperion* a susținut un concert pe scena Sălii Radio. Repertoriul a fost alcătuit din lucrări reprezentative ale unor compozitori apreciați în muzica românească și universală. Ansamblul a reunit muzicieni valoroși din Europa și USA, care au contribuit la realizarea la nivel foarte înalt a difișilor partituri. Sub

bagheta compozitorilor Richard Carrick și Iancu Dumitrescu au fost interpretate 7 lucrări originale, diverse ca formă și sonoritate, elaborate pentru soliști, ansamblu și grupuri de instrumentiști ori pentru ansamblu asistat de computer. Manifestarea muzicală a fost dedicată memoriei compozitoarei Ana-Maria Avram, plecată prematur la cele veșnice în 1 august 2017. În deschiderea programului a fost prezentată lucrarea *Nouvel Archae*, scrisă de Ana-Maria Avram pentru voce asistată de computer. Solista acestei ingenioase creații a fost Diana Miron, care a dezvăluit calități actricești ieșite din comun în realizarea solicitantei partituri. Reprezentantă a curentului hiperspectral în muzică, Ana-Maria

Avram evocă un caleidoscop vast de evenimente și frământări ale perioadei actuale. Muzica sa trasează punți originale între trecutul ancestral și muzica avangardistă a ultimelor decenii. Sub amenințarea timpului, a cinicului rău ce curge neîncetat, compozitoarea a reușit să dea un sens

Armonizarea modală rafinată, construcția impecabilă, jocurile polifonice, caracterul dansant și ritmul incisiv asimetric al ultimei părți, frumusețea încrustării melodiilor românești din partea mediană, toate contribuie la realizarea unei muzici ce alternează momentele de bucurie și

trecerii sale prin viață, să atingă prin intermediul muzicii sale veșnicia.

Programul a continuat cu o lucrare inedită pentru ansamblu de Richard Carrick, intitulată *Akko*. Compozitorul acesteia s-a aflat la pupitrul ansamblului și a ținut să menționeze că dedică momentul emoționant memoriei Anei-Maria Avram. Secțiunile cu tentă evocatoare, sugerând iubirea și solidaritatea umană alternează cu motive îndurerate, întrerupte de pauze. Această lucrare ne-a sugerat dorința autorului de a răspunde numeroaselor provocări și întrebări existențiale actuale.

A urmat *Black Holles Collision (II)* pentru trei grupuri de percuție și computer de Iancu Dumitrescu, în care am remarcat atât efectele sonore neașteptate cât și virtuozitatea interpreților. Înzestrată cu o forță irezistibilă, muzica transmite o tensiune fără egal, care în final se manifestă apocaliptic. Compozitorul reușește să transforme forța mistuitoare în cântare, realizând cu măiestrie trecerea de la întuneric la lumină.

Programul a continuat cu lucrarea *Axe (VII)* scrisă de Ana-Maria Avram pentru contrabas. Piesa presupune o manieră instrumentală diferită de tot ce știam în legătură cu instrumentele cu coarde: sunete nevibrate, modificări ale acordajului pe parcurs, poziția arcușului adeseori paralelă cu coardele, cântat deasupra călușului etc. Toate aceste procedee neconvenționale, combinate cu pasaje dificile de virtuozitate, au contribuit la conturarea unei țesături sonore ingenioase.

În concert au mai fost prezentate trei lucrări ale căror titlu nu pot să îl menționez cu precizie, deoarece programul inițial a suferit modificări. Lucrările par să fi aparținut compozitorilor Iancu Dumitrescu – *Diamonds in the rough* și Ana-Maria Avram – *Murmure II* și *Winds of the Desert*. În ciuda diferențelor legate de individualitatea fiecărui creator în parte, am perceput un amestec insolit între vechi și nou, rezultat din dorința de a trasa punți originale între vremurile de mult apuse și contemporaneitate. Muzica plină de semnificații transmite mesaje de mare reverberație peste timp.

Diversele lucrări prezentate în concert aparțin unor autori mereu receptivi la evenimentele și frământările contemporane, pe care reușesc să le evoce prin intermediul unor procedee componistice inedite și a unor imagini muzicale variate, de mare vibrație și plasticitate. În pofida trăsăturilor originale ale fiecărui compozitor, există și tendința comună de a aborda adevăruri necesare, de a spune lucrurilor pe nume într-o manieră inedită, de a oferi publicului actual o hrană spirituală adecvată și eficientă.

Carmen MANEA

Ensemble Modern

Din seria concertelor dedicate muzicii secolului XXI extragem câteva păreri asupra concertului care a avut loc pe 15 septembrie 2017, la Studioul „Mihail Jora” al

Radiodifuziunii Române, susținut de Ensemble Modern sub bagheta lui Jonathan Stockhammer.

În program, un singur compozitor român, Fred Popovici, între alți trei compozitori de origine germană – Jörg Widmann, Martin Grütter și Helmut Lachenmann.

Prima lucrare, *Freie Stucke fur Ensemble* îi aparține lui Jörg Widmann și este alcătuită din 10 secțiuni, toate ancorate într-o libertate componistică tipic ideologiei de tip modern. El aparține unei generații relativ noi de compozitori din spațiul german și abordează această libertate creatoare din cele mai variate ipostaze. Widmann și-a câștigat faima în primul rând prin activitatea sa concertistică de clarinetist și mai apoi prin cea de compozitor care nu a rămas deloc în umbră. El abordează genuri diverse, de la lucrări orchestrale, cvartete de coarde, studii pentru vioară și diverse compoziții pentru clarinet și oboi. Preocuparea lui pentru sunetul muzical, ca fenomen elementar, este o fascinație declarată fățiș iar gândirea sa muzicală este mai mult despre sunete decât despre orice altceva. Fiecare dintre cele zece piese se centrează în jurul a câte unui efect sau fenomen sonor aparte, cum ar fi un glissando, un sunet preparat electronic sau varii trasee sonore între două sunete distincte. Sigur că un plus de atenție este dat clarinetului care, la un moment dat în prima parte a piesei, se îndepărtează de ansamblu și cântă înspre timpan, folosindu-se de rezonanța pe care acesta o oferă. Un plus de atenție pentru folosirea unei percuții diferențiate, pentru doi interpreți, în care include steeldrum, diferite tipuri de gonguri și varii forme de

tamburine braziliene. Lucrarea dar și componența ansamblului pare un tablou desprins din Babel în sensul dimensiunii internaționale atât a sonorităților – prin utilizarea atâtor instrumente care ne trimit direct în zonele din care provin – dar și a interpreților din ansamblu care, e evident, aparțin întregului glob pământesc: europeni, nordici, asiatici etc.

Lucrarea ce i-a urmat a fost Concertul de Fred Popovici, cu titlul exact și complet *Concerto avec plusieurs instruments et quelques inharmoniques* și este scrisă pentru 3 grupuri instrumentale, 3 soliști, „ghost tape” și live electronics. Așa cum afirmă compozitorul însuși, punctul de plecare al acestei partituri îl constituie o aplecare personală asupra conceptului, sau anti conceptului de deconstrucție al lui Jacques Derrida, faimosul filosof